

2714.

Врз основа на член 82 став 1 од Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија” бр. 14/06, 24/07, 103/08 и 67/10), директорот на Агенцијата за цивилно воздухопловство, донесе

П Р А В И Л Н И К
ЗА УСЛОВИ И НАЧИН НА ОРГАНИЗИРАЊЕ НА
ПРОТИВПОЖАРНО-СПАСУВАЧКО ОБЕЗБЕДУ-
ВАЊЕ НА АЕРОДРОМ И ЛЕТАЛИШТЕ И ДАВА-
ЊЕ НА АЕРОДРОМСКИ УСЛУГИ ОД СТРАНА
НА ПРОТИВПОЖАРНО-СПАСУВАЧКА СЛУЖБА
НА ВОЗДУХОПЛОВНО ПРИСТАНИШТЕ

I. Општи одредби

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат условите и начинот на вршење противпожарно-спасувачко обезбедување на аеродром и леталиште и давање на аеродромски услуги од страна на противпожарна-спасувачка служба на воздухопловно пристаниште.

II. Противпожарно-спасувачко обезбедување
на воздухопловно пристаниште

Член 2

(1) Операторот на воздухопловно пристаниште организира противпожарно-спасувачко обезбедување и противпожарна-спасувачка служба под услови и на начин пропишани со меѓународните стандарди на ICAO Annex 14, Volume I, Chapter 9 дадени во Прилог 1 кој е составен дел на овој правилник и ICAO Doc. 9137 Airport Services Manual, Part 1 (Rescue and Fire Fighting) кој се прифаќа и директно се применува.

(2) Покрај условите наведени во ICAO Annex 14, Volume I, Chapter 9 и ICAO Doc. 9137 Airport Services Manual, Part 1 (Rescue and Fire Fighting) од став (1) на овој член, во време на отвореност, воздухопловното пристаниште треба да има одреден број на противпожарен персонал во зависност од категоријата на аеродромот и од типот на противпожарните возила и опрема, а во согласност со техничките упатства од производителот и начинот на користење на тие возила, и тоа:

1) на аеродромите од прва противпожарна категорија - два работника посебно обучени за гасење на пожар;

2) на аеродромите од втора противпожарна категорија - три работници посебно обучени за гасење на пожар;

3) на аеродромите од трета противпожарна категорија - еден професионален пожарник кој е и возач на противпожарно возило и три работници посебно обучени за гасење на пожар;

4) на аеродромите од четврта противпожарна категорија - два професионални пожарникари од кои најмалку еден е и возач на противпожарно возило и три работници посебно обучени за гасење на пожар;

5) на аеродромите од петта противпожарна категорија - пет професионални пожарникари од кои двајца се возачи на противпожарни возила и четири работници посебно обучени за гасење на пожар;

6) на аеродромите од шеста противпожарна категорија - седум професионални пожарникари од кои тројца се возачи на противпожарни возила и четири работници посебно обучени за гасење на пожар;

7) на аеродромите од седма противпожарна категорија - девет професионални пожарникари, од кои тројца се возачи на противпожарни возила и осум работници посебно обучени за гасење на пожар;

8) на аеродромите од осма противпожарна категорија - дванаесет професионални пожарникари од кои тројца се возачи на противпожарни возила и осум работници посебно обучени за гасење на пожар;

9) на аеродромите од деветта противпожарна категорија - четрнаесет професионални пожарникари од кои четворица се возачи на противпожарни возила и дванаесет работници посебно обучени за гасење на пожар;

10) на аеродромите од десетта противпожарна категорија - шеснаесет професионални пожарникари од кои четворица се возачи на противпожарни возила и четрнаесет работници посебно обучени за гасење на пожар.

(3) За време на очекуван период на намалена активност на аеродромот бројот на извршители не смее да биде помал од категоријата на најголемиот воздухоплов кој е планиран да го користи аеродромот во тој период, без оглед на бројот на неговите операции.

(4) Кога аеродромот е затворен за сообраќај, операторот на аеродромот организира дежурство на противпожарната служба.

Член 3

(1) Покрај условите од член 2 на овој правилник, а со цел спроведување на превентивните мерки за заштита од пожари, на воздухопловното пританиште треба да се обезбеди:

1) помеѓу секоја позиција на која се наоѓа воздухоплов, да се наоѓа по еден преносен апарат за гасење пожар и тоа 25 кг BCF или друго средство кое обезбедува адекватна ефикасност за гасење на пожари согласно прифатените меѓународни стандарди;

2) на аеродромите од противпожарна категорија 1 и 2 помеѓу секоја позиција на која се наоѓа воздухоплов, да се наоѓа по еден преносен апарат за гасење пожар, со полнење од најмалку 9 кг сув прашок или друго соодветно средство за гасење на пожар;

3) ако на пристанишната платформа на аеродром истовремено се наоѓаат повеќе од три паркирани воздухоплови, да се обезбеди едно противпожарно возило за брза интервенција и

4) при полнење на воздухопловот со гориво да присуствува на професионален пожарник со апарат за гасење пожар, односно противпожарно возило со најмалку два професионални пожарникари.

III. Противпожарно-спасувачко обезбедување на аеродром за хеликоптери - хелидром

Член 4

(1) Операторот на хелидром го организира противпожарно-спасувачко обезбедување, под услови и на начин пропишани со меѓународните стандарди на ICAO Annex 14, Volume II, Chapter 6 дадени во Прилог 2 кој е составен дел на овој правилник и ICAO Doc. 9261 Heliport Manual, Chapter 6 кој се прифаќа и директно се применува.

(2) Покрај условите наведени во ICAO Annex 14, Volume II, Chapter 6 и ICAO Doc. 9261 Heliport Manual, Chapter 6 од став (1) на овој член операторот на хелидром треба да има најмалку еден работник посебно обучен за гасење на пожар и спасување, кој треба да се грижи за хелидромот и задолжително да присуствува при полетување и слетување на хеликоптери.

IV. Противпожарно-спасувачко обезбедување на спортски аеродром и леталиште

Член 5

Операторот на спортски аеродром или леталиште организира противпожарно-спасувачко обезбедување, така што треба да има најмалку еден работник посебно обучен за гасење на пожар и спасување, кој задолжително присуствува при полетување и слетување на воздухопловите.

Член 6

На спортски аеродром и на леталиште треба да биде обезбедено за секој пловидбен воздухоплов по еден апарат за гасење пожар наполнет со халокарбонат - BCF со капацитет од 25 кг или друго соодветно средство за гасење на пожар.

V. Противпожарно-спасувачко обезбедување на аеродром за сопствени потреби

Член 7

Операторот на аеродром за сопствени потреби треба да обезбеди противпожарно-спасувачко обезбедување на аеродромот, така што да има најмалку еден работник посебно обучен за гасење на пожар и спасување, кој задолжително ќе присуствува при полетување и слетување на воздухопловите.

На аеродром за сопствени потреби треба да биде обезбедено за секој пловидбен воздухоплов по еден апарат за гасење пожар наполнет со халокарбонат - BCF со капацитет од 25 кг или друго соодветно средство за гасење на пожар.

VI. Завршна одредба

Член 8

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јануари 2011 година.

Бр. 03-1589/1
1 октомври 2010 година
Скопје

В.д.директор,
Зоран Крстевски, с.р.

ПРИЛОГ 1

9.2 Противпожарно-спасувачко обезбедување

Општо

Главната цел на противпожарно-спасувачко обезбедување е спасување на животи во случај на авионска несреќа или инцидент на, или во близина на, аеродром. Противпожарно-спасувачка служба се организира со цел да се создадат и одржат услови за преживување, да се обезбедат излези за патниците и да се иницира спасувањето на овие патници кои не се во состојба да се спасат без директна помош. Спасувањето може да бара користење на опрема и персонал различни од оние кои се првично одредени за целите за спасување и противпожарна заштита.

Најважни фактори за ефикасно спасување при несреќа на воздухоплов се: добиената обука, ефикасноста на опремата и брзината со која персоналот и опремата наменети за спасување и противпожарна заштита може да се стават во употреба.

Условите за борбата против пожарите на згради и резервоарите со гориво, или за справување со пената на полетно-слетните патеки не се земени предвид.

Примена

9.2.1 На аеродром се организира служба за противпожарно обезбедување со опрема за спасување и гасење на пожар.

Забелешка.- Јавни или приватни организации соодветно лоцирани и опремени, може да се определат за давање на услуги за спасување и противпожарно обезбедување. Нормално се предпоставува сместувањето на овие организации да биде на аеродром, иако локацијата надвор од аеродром не се отфрлува доколку времето на реакција може да се испочитува.

9.2.2 Онаму каде аеродромот е лоциран во близина на водени/мочварни површини, или тежок (непристапен) терен, каде голем дел од операциите за приод или заминување се одвиваат над тие површини, се обезбедуваат посебни служби за спасување и опрема за гасење на пожар, соодветни на опасностите и ризиците.

Забелешка 1.- Не е потребно да се набавува специјална противпожарна опрема за водени површини, но оваа одредба не спречува набавка на ваква опрема ако би имала практична употреба, на пример кога површините за кои се однесува опфаќаат гребени или острови.

Забелешка 2.- Целта е да се планира и употреби неопходната опрема за спасување на животи на вода што е можно побрзо и во број што соодветен на капацитетот на најголемиот воздухоплов што вообичаено го користи аеродромот.

Забелешка 3.- Дополнителни упатства се дадени во Поглавје 13 од Прирачникот на ИКАО за аеродромски услуги - Airport Services Manual (Doc 9137), Дел 1.

Ниво на заштита кое треба да се обезбеди

9.2.3 Нивото на заштита на еден аеродром кое треба да се обезбеди за противпожарно-спасувачко обезбедување треба да е соодветно на одредената категорија на аеродром користејќи ги правилата наведени во 9.2.5 и 9.2.6, освен ако бројот на движења на авионите од најголема категорија, кои вообичаено го користат аеродромот е помал од 700 во најактивните последователни три месеци, каде нивото на обезбедената заштита не смее да е помало од една категорија под определената категорија.

Забелешка.- Без разлика дали полетувањето или слетувањето го сочинува движењето.

9.2.4 **Препорака.** - Нивото на заштита кое треба да се обезбеди на аеродром за противпожарно-спасувачко обезбедување треба да е соодветно на категоријата на аеродромот утврдена согласно правилата наведени во 9.2.5 и 9.2.6.

9.2.5 Категоријата на аеродромот се утврдува согласно табела 9-1, а се базира врз најдолгите авиони кои вообичаено/редовно го користат аеродромот, како и врз широчината на труповите на авионите.

Забелешка.-При категоризација на авионите кои го користат аеродромот, прво се проценува нивната максимална должина, а како второ се проценува широчината на труповите на авионите.

9.2.6 Доколку, по изборот на категоријата која е соодветна на максималната/најголемата севкупна должина на авион, ширината на трупот на тој авион е поголема од максималната ширина дадена во Табела 9-1, колона 3, за таа категорија, тогаш стварната категорија за тој авион е за една категорија повисока.

Забелешка 1. – Види упатство дадено во Прирачникот за аеродромски услуги - Airport Services Manual (Doc. 9137), Дел 1, за категоризација на аеродроми, вклучувајќи ги и оние за операциите на карго воздухопловите, за целите за спасување и гасење пожар.

Забелешка 2. – Упатство за обука на персоналот, опремата за спасување за сите тешки околности и други средства и услуги за спасување и противпожарна заштита е дадено во Додаток А, Дел 17 на ИCAO Annex 14 и во Прирачникот за аеродромски услуги - Airport Services Manual (Doc 9137), Дел 1.

Табела 9 -1. Противпожарна категорија на аеродром за противпожарно-спасувачко обезбедување

Категорија на аеродром	Максимална должина на воздухоплов	Максимална ширина на труп на воздухоплов
(1)	(2)	(3)
1	0 m до 9 m (не вклучувајќи 9)	2 m
2	9 m до 12 m (не вклучувајќи 12)	2 m
3	12 m до 18 m (не вклучувајќи 18)	3 m
4	18 m до 24 m (не вклучувајќи 24)	4 m
5	24 m до 28 m (не вклучувајќи 28)	4 m
6	28 m до 39 m (не вклучувајќи 39)	5 m
7	39 m до 49 m (не вклучувајќи 49)	5 m
8	49 m до 61 m (не вклучувајќи 61)	7 m
9	61 m до 76 m (не вклучувајќи 76)	7 m
10	76 m до 90 m (не вклучувајќи 90)	8 m

9.2.7 За време на очекувани периоди на намалена активност, нивото на заштита кое треба да биде обезбедно не смее да биде помало од она кое е потребно за најголемата категорија на авион што се планира да го користи аеродромот за тоа време без оглед на бројот на движења/операции.

Средства за гасење на пожар

9.2.8 **Препорака.** - На аеродром треба да се обезбедат основни и комплементарни (дополнителни) средства за гасење на пожар.

Забелешка.-Карактеристиките на овие средства се дадени во Прирачникот за аеродромски услуги - Airport Services Manual (Doc 9137), Дел 1.

9.2.9 **Препорака.** - Основни средства за гасење на пожар се:

- Пена која ги исполнува минималните карактеристики од ниво А; или
- Пена која ги исполнува минималните карактеристики од ниво Б; или
- Комбинација од овие средства;

со тоа што основните средства за гасење пожар за аеродромите со противпожарна категорија од 1 до 3, треба да ги задоволат минималните карактеристики од нивото Б.

Забелешка.- Податоците за потребните физички својства и критериумите на карактеристиките на противпожарната заштита кои се потребни пената да достигне прифатлива вредност на карактеристика на ниво А или Б се дадени во Прирачникот за аеродромски услуги - Airport Services Manual (Doc 9137), Дел 1.

9.2.10 **Препорака.** - Комплементарно средство за гасење на пожар е сув хемиски прашок погоден за гасење на хидрокарбонатни пожари.

Забелешка 1.- При изборот на сув хемиски прашок кој ќе се користи со пена, треба да се води сметка за да се обезбеди компатибилност.

Забелешка 2.-Можат да се користат и алтернативни комплементарни средства кои имаат еднаква способност за гасење на пожар. Дополнителни информации за средствата за гасење на пожар се дадени во Прирачникот за аеродромски услуги - Airport Services Manual (Doc 9137), Дел 1.

9.2.11 Количината на вода за припрема на пената и комплементарните средства со кои треба да се снабдат возилата за спасување и гасење на пожар (во понатамошниот текст: противпожарни возила) се во согласност со категоријата на аеродромот определена согласно 9.2.4, 9.2.5, 9.2.6 и Табела 9-2, со тоа што што овие количини можат да се модифицираат на следниов начин:

а) за аеродром со противпожарна категорија 1 и 2, 100 % од водата може да се замени со комплементарно средство; или

б) за аеродром со противпожарна категорија од 3 до 10, кога се користи пена со карактеристики од ниво А, 30% од водата може да се замени со комплементарно средство.

Кога се врши замена на средствата за гасење на пожар, се користат следниве еквиваленти:

1 kg комплементарно средство = 1,0 L вода за припрема на пена со карактеристики од ниво А

1 kg комплементарно средство = 0,66 L вода за припрема на пена со карактеристики од ниво Б

Забелешка 1.-Утврдените количини на вода за припрема на пена се засноваат на брзината на примена/прскање од 8.2 L/min/m² за пена со карактеристики од ниво А и 5.5 L/min/m² за пена со карактеристики на ниво Б.

Забелешка 2.- Кога се користи кое било друго комплементарно средство, потребно е да се проверат соодносите на замена.

9.2.12 **Препорака.** – На аеродроми каде се планираат операции на авиони поголеми од просечната големина за дадената категорија, количината на вода треба одново да се пресмета, а следствено на тоа да се зголеми износот на вода за создавање на пена и брзината на испуштање на растворот на пената.

Забелешка. – Дополнителни упатства се дадени во Поглавје 2 од Прирачникот за аеродромски услуги - Airport Services Manual (Doc 9137), Дел 1.

9.2.13 Количината на концентратот за пена со која се снабдуваат возилата заради создавање на пена е пропорционална на обезбедената количина вода и избраниот концентрат за пена.

9.2.14 **Препорака.** – Количината на концентратот за пена со која се снабдува едно возило треба да е доволна за производство на најмалку две полнења со раствор на пена.

9.2.15 **Препорака.** – Треба да се обезбедат дополнителни залихи на вода, заради брзо повторно полнење на возилата за спасување и противпожарните возила на местото на авионската несреќа.

9.2.16 **Препорака.** – Кога треба да се користи и пена со карактеристики од ниво А и пена со карактеристики од ниво Б, вкупната количина на вода која треба да се предвиди за припрема на пена треба да се заснова прво на количината која би била потребна, кога би се користела само пена со карактеристики од ниво А и потоа би се намалила за 3 L за секој 2 L на вода предвидена за пена со карактеристики од ниво Б.

9.2.17 Брзината на исфрлање на растворот од пена не смее да биде помала од вредностите дадени во Табела 9-2.

9.2.18 Комплементарните средства треба да се придржуваат кон соодветните спецификации на ISO (ISO 5923-CO₂, ISO 7201 - Халогени хидрокарбонати, ISO 7202-прашоци).

9.2.19 **Препорака.** - Брзината на исфрлање на комплементарните средства не треба да е помала од вредностите дадени во табела 9-2.

9.2.20 **Препорака.** – Суви хемиски прашоци треба да се заменат со средство само кога тоа е со еднакви или подобри противпожарни карактеристики/способности за сите видови на пожари за кои треба да се користи комплементарното средство.

Забелешка. – Упатство за користење на комплементарните средства може да се најде во Прирачникот за аеродромски услуги - Airport Services Manual (Doc 9137), дел 1.

9.2.21 **Препорака.** – Резервна залиха на концентрат за пена и комплементарно средство, еднаква на 200 проценти на количините на овие средства со кои треба да се снабдат возилата за спасување и противпожарните возила, треба да има на аеродромот заради надополнување на возилата. Ако се предвидува/очекува големо доцнење во снабдувањето со оваа залиха, треба да се зголеми количината на резервната залиха.

Опрема за спасување

9.2.22 **Препорака.** – Во возилата за спасување и противпожарните возила треба да се обезбеди опрема за спасување сразмерна со нивото на операциите на воздухопловите.

Забелешка.-Упатство за опремата за спасување која треба да биде обезбедена на аеродром е дадено во Прирачникот за аеродромски услуги - Airport Services Manual (Doc 9137), Дел 1.

Време на реакција

9.2.23 – Оперативната цел на противпожарно-спасувачкото обезбедување е да се постигне време на реакција кое не е подолго од три минути до која било точка на секоја оперативна полетно-слетна патека, во услови на оптимална видливост и оптимална состојба на коловозните конструкции.

Табела 9-2. Минимална количина на средства за гасење на пожар

Аеродром катег.	Пена со карактеристики на ниво А		Пена со карактеристики на ниво Б		Комплементарни средства	
	Вода (L)	Брзина на исфрлање на растворот на пена/минута (L)	Вода (L)	Брзина на исфрлање на растворот на пена/минута (L)	Сув хемиски прашок (кг)	Брзина на исфрлање (кг/секунда)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	350	350	230	230	45	2.25
2	1000	800	670	550	90	2.25
3	1.800	1.300	1.200	900	135	2.25
4	3.600	2.600	2.400	1.800	135	2.25
5	8.100	4.500	5.400	3.000	180	2.25
6	11.800	6.000	7.900	4.000	225	2.25
7	18.200	7.900	12.100	5.300	225	2.25
8	27.300	10.800	18.200	7.200	450	4.5
9	36.400	13.500	24.300	9.000	450	4.5
10	48.200	16.600	32.300	11.200	450	4.5

Забелешка.– Количините на вода прикажани во колони 2 и 4 се базираат врз просечната севкупна должина на авионите во дадена категорија

9.2.24 **Препорака**– Оперативната цел на противпожарно-спасувачкото обезбедување треба да биде постигнување на време на реакција кое не е подолго од две минути до која било точка на секоја оперативна полетно-слетна патека, во услови на оптимална видливост и оптимална состојба на коловозните конструкции.

9.2.25 **Препорака**–Оперативната цел на противпожарно-спасувачкото обезбедување треба да биде постигнување на време на реакција кое не е подолго од три минути до кој било дел од површината за маневрирање, во услови на оптимална видливост и оптимална состојба на коловозните конструкции.

Забелешка 1.- Време на реакција се смета времето помеѓу моментот на давање на знак за тревога и моментот на реакција на првото пристигнато возило, кое е во позиција да употреби/примени раствор на пена со брзина од најмалку 50% од брзината на исфрлање утврдена во Табела 9-2.

Забелешка 2.- Условите на оптимална видливост и оптимална состојба на коловозните конструкции се дефинираат како услови на дневна светлина, добра видливост, без врнежи и без контаминација на површините пр. вода, снег или мраз.

9.2.26 **Препорака.** – Соодветно упатство, опрема и/или процедури за противпожарно-спасувачката служба треба да се обезбедат со цел колку што е можно да се постигне оперативната цел во услови на намалена оптимална видливост, посебно за време на операции при слаба видливост.

Забелешка. – Дополнителни упатства има во Прирачникот за аеродромски услуги - Airport Services Manual (Doc 9137), Дел 1.

9.2.27 Секое возило, кое не е првото пристигнато возило, од кое се бара да ги достави количините на средства за гасење утврдени во табела 9-2 треба да обезбеди континуирана примена на средството и треба да пристигне во рок од четири минути од првичниот повик.

9.2.28 **Препорака.** – Секое возило, кое не е првото пристигнато возило, од кое се бара да ги достави количините на средства за гасење утврдени во табела 9–2 треба да обезбеди континуирана примена на средството и треба да пристигне во рок од три минути од првичниот повик.

9.2.29 **Препорака.** – Треба да има систем за превентивно одржување на возилата за противпожарно-спасувачко обезбедување кој треба да обезбеди ефикасност на опремата и придржување кон утврденото време на одговор за време на нивниот век на користење.

Пристапни патишта во случај на опасност

9.2.30 **Препорака.** - Во зависност од положбата и топографските услови треба да се обезбедат природни патишта до аеродромот, за да се олесни постигнувањето на минималното време на реакција. Посебно внимание треба да се обрне на обезбедувањето на брз приод до природните површини до 1000 метри од прагот на полетно-слетната патека, или најмалку во границите на аеродромот. Ако постои ограда, треба да се земе предвид потребата за лесен/погоден пристап до надворешните површини.

Забелешка.- Помошните патишта на еден аеродром можат да служат како пристапни патишта во случај на опасност, ако се прикладно лоцирани и конструирани.

9.2.31 **Препорака.** - Пристапните патишта во случај на опасност треба да бидат во состојба да ги издржат најтешките возила кои што ќе ги користат истите и да бидат употребливи во сите временски услови. Патиштата до 90 м од полетно-слетната патека треба да бидат со таква површина која не еродира и спречува префрлување на нанос/остатоци на полетно-слетната патека. Треба да се обезбеди доволно вертикално растојание од препреките над земја заради најголемите возила.

9.2.32 **Препорака.** - Кога површината на патиштата не се разликува од околната област, односно површина, или во подрачја каде снегот може да ја прекрие местоположбата на тие патишта, на растојание од околу 10 метра треба да се постават ивични маркери.

Противпожарна станица

9.2.33 **Препорака.** - Сите противпожарно-спасувачки возила треба да бидат сместени во противпожарна служба/станција. Кога времето на реакција не може да се постигне од една противпожарна станица, треба да се обезбеди сателитска противпожарна станица.

9.2.34 **Препорака.** – Противпожарната служба/станција треба да биде лоцирана така што пристапот на противпожарните возила до полетно-слетната патека е директен и слободен, со минимален број на свртувања.

Комуникација и систем за тревога

9.2.35 **Препорака.** – Треба да се обезбеди посебен систем за комуникација, кој ќе ја поврзува противпожарната служба/станција со контролната кула, која било друга противпожарна станица на аеродромот и со противпожарно-спасувачките возила.

9.2.36 **Препорака.** – Во противпожарната служба/станција, која било друга противпожарна станица на аеродромот и во контролната кула на аеродромот треба да се обезбеди систем за тревога за персоналот за противпожарно-спасувачко обезбедување, со кој може да работи/оперира таа станица.

Број на возила за спасување и гасење на пожар

9.2.37 **Препорака.** - Минималниот број на возила за спасување и гасење на пожар со кои треба да е снабден аеродромот треба да биде согласно следната табела:

Категорија на аеродромот	Противпожарно спасувачки возила
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	2
7	2
8	3
9	3
10	3

Забелешка.– Упатство за минималните карактеристики за противпожарно-спасувачките возила се дадени во Прирачникот за аеродромски услуги (Doc 9137), Дел 1.

Персонал

9.2.38 Свкупниот персонал за противпожарно-спасувачко обезбедување треба да биде соодветно обучен за ефикасно извршување на своите должности и да учествува во вежби за гасење на пожар, соодветни на типовите на воздухоплови и видот на опремата за противпожарно-спасувачко обезбедување која се користи на аеродромот, вклучувајќи и пожари од испуштено гориво под висок притисок.

Забелешка 1.- Упатство за давање помош на надлежниот орган за спроведување на адекватна обука е дадено во Прилог А, Дел 17 од ICAO Annex 14 и Прирачникот за аеродромски услуги- Airport Services Manual (Doc 9137), Дел 1.

Забелешка 2.- Пожари поврзани со испуштено гориво под многу висок притисок од дупнат/прснат прекинат резервоар познати се како "pressure-fed fuel fires".

9.2.39 Програмата за обука на персоналот за противпожарно-спасувачко обезбедување вклучува и обука за човечките особини, вклучувајќи и обука за тимска работа.

Забелешка.- Упатство за изработка на програми за обука за човечки особини и тимска работа може да се најде во Прирачникот за обука за човечките фактори/особини (Doc 9683).

9.2.40 **Препорака.** – За време на операциите, треба да има доволен број на обучен персонал кој ќе ги вози возилата за противпожарно-спасувачко обезбедување и кој ќе работи со опремата со максимален капацитет. Овој обучен персонал треба да се размести на начин со кој се обезбедува дека може да се постигне минимално време на реакција и да се одржи постојана примена на средството при соодветна брзина. Исто така треба да се обрне внимание и на тоа персоналот да користи рачни црева, скали и друга опрема за спасување и гасење пожар која вообичаено се однесува на спасување на воздухоплов и операциите за гасење пожар.

9.2.41 **Препорака.** – При определување на бројот на персонал потребен за спасување, треба да се земат предвид типовите на воздухоплови кои го користат аеродромот.

9.2.42 Целиот персонал за спасување и противпожарна заштита треба да биде опремен со заштитна облека и опрема за дишење како би можел истиот да ги извршува своите должности на ефикасен начин.

ПРИЛОГ 2

6.1 Противпожарно-спасувачко обезбедување на аеродром за хеликоптери – хелидром

Општо

Воведна забелешка.- Овие спецификации се применуваат само за хелидроми на земја и за хелидроми поставени на некој објект. Спецификациите се дополнуваат со оние наведени во Анекс 14, Том I, став 9.2 (Annex 14, Volume I, точка 9.2), кои се однесуваат на условите за Противпожарно-спасувачко обезбедување на аеродроми.

Главната цел на противпожарно-спасувачкото обезбедување е спасување на животи. Од таа причина обезбедувањето на средства за справување со инциденти или несреќи на хеликоптери на или во близина на хелидром се смета дека е од примарна важност, затоа што во рамките на таа област постојат најголеми можности за спасување на животи. Ова подразбира во секое време можност и потреба за гасење на пожар што може да се случи или веднаш по инцидент или несреќа на хеликоптер или во кое било време во текот на акцијата за спасување.

Најважни фактори за ефикасно спасување при несреќа на хеликоптер се: добиената обука, ефикасноста на опремата и брзината со која персоналот и опремата наменети за спасување и гасење пожар може да се стават во употреба.

За хелидроми поставени на некој објект, условите кои се однесуваат на заштитата на која било зграда или градба на која е сместен хелидромот не се земени предвид.

Условите за противпожарно-спасувачко обезбедување на хелидром на брод или нафтена платформа можат да се најдат во Прирачникот за хелидроми – Heliport Manual (Doc 9261).

Ниво на заштита кое треба да се обезбеди

6.1.1 **Препорака.** - Нивото на заштита кое треба да се обезбеди за противпожарно-спасувачко обезбедување треба да се базира според севкупната должина на најдолгиот хеликоптер кој редовно/вообичаено го користи хелидромот и согласно противпожарната категорија на хелидромот, која се определува согласно табелата 6-1, со исклучок на напуштени хелидроми со мал број на операции.

Забелешка: Упатство за давање помош на соодветниот надлежен орган во однос на обезбедување на опрема и давање на услуги за спасување и гасење пожар на хелидромот поставен на земја или на некој објект е дадено во Прирачникот за хелидроми – Heliport Manual (Doc 9261).

Табела 6-1 Противпожарна категорија на аеродром за хеликоптери – хелидром

Категорија	Вкупна должина на хеликоптер ^a
H1	до 15 m, не вклучувајќи 15 m
H2	од 15 m до 24 m метри, не вклучувајќи 24 m
H3	од 24 m до 35 метри, не вклучувајќи 35 m

a. Должина на хеликоптер, вклучувајќи ја опасната греда и роторите

6.1.2 **Препорака.** - Во периоди кога на хелидром се предвидени операции на помали хеликоптери, противпожарната категорија на хелидромот може да се намали до најголемата категорија на хеликоптер планиран да го користи хелидромот во тоа време.

Средства за гасење на пожар

6.1.3 **Препорака.** – Основно средство за гасење на пожар треба да е пената која ги задоволува минималните карактеристики од ниво Б.

Забелешка.- Податоци за бараните физички својства и критериуми за карактеристиките на средствата за гасење на пожар потребни пената да постигне прифатлива карактеристика од ниво Б се дадени во Прирачникот за аеродромски услуги, Airport Service Manual - Дел 1 (Doc 9137).

6.1.4 **Препорака.** - Количината на вода за припрема на пена и комплементарните средства кои треба да се обезбедат, треба да се согласно противпожарната категорија на хелидромот утврдена во 6.1.1 и табела 6-2 или табела 6-3, соодветно.

Забелешка.- Количината на вода утврдена за хелидром поставен на некој објект не треба да се складира на или во близина на хелидромот, ако постои во близина соодветен систем за вода под притисок кој може да ја одржи потребната брзина на празнење.

Табела 6-2. Минимална употреблива количина на средства за гасење пожар за хелидроми поставени на земја

Категорија	Пена ниво Б		Комплементарни средства за гасење на пожар		
	Вода (L)	Брзина на исфрлање на раствор со пена (L/min)	Сув хемиски прашок (kg)	или Халон (kg)	или CO ₂ (kg)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
H1	500	250	23	23	45
H2	1000	500	45	45	90
H3	1600	800	90	90	180

Табела 6-3. Минимална употреблива количина на средства за гасење на пожар за хелидроми поставени на некој објект

Категорија	Пена ниво Б		Комплементарни средства за гасење на пожар		
	Вода (L)	Брзина на исфрлање на раствор со пена (L/min)	Сув хемиски прашок (kg)	или Халон (kg)	или CO ₂ (kg)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
H1	2500	250	45	45	90
H2	5000	500	45	45	90
H3	8000	800	45	45	90

6.1.5 **Препорака.** - На хелидром поставен на земја дозволено е да се замени со комплементарни средства целата или дел од количината на водата за припрема на пена.

6.1.6 **Препорака.** - Брзината на исфрлање на растворот од пена не треба да е помала од вредноста дадена во табела 6-2 или табела 6-3, соодветно. Брзината на исфрлање на комплементарните средства треба да се избере заради постигнување оптималната ефикасност на средството кое се користи.

6.1.7 **Препорака.** - На хелидром поставен на некој објект треба да се обезбеди најмалку едно црево за прскање кое може да исфрла пена со млаз со брзина од 250 l/min. Покрај ова, на хелидроми од категорија 2 и 3, треба да се обезбедат најмалку два монитори, секој со можност за постигнување на потребната брзина на исфрлање, а кои треба да бидат поставени на различни

локации околу хелидромот со цел да се обезбеди користење на пена на секој дел од хелидромот во сите временски услови, како и да се сведе на минимум можноста за оштетување и на двата монитора во случај на несреќа на хеликоптер.

Опрема за спасување

6.1.8 **Препорака.** - На хелидром поставен на некој објект, опремата за спасување треба да се чува во непосредна близина на хелидромот.

Забелешка.- Упатство за опремата за спасување која треба да се обезбеди на хелидром е дадено во Прирачникот за хелидроми- Heliport Manual (Doc 9261).

Време на реакција

6.1.9 **Препорака.** - На хелидром на земја, оперативната цел на противпожарно-спасувачкото обезбедување треба да е постигнувањето на време на реакција помало од две минути, во оптимални услови на видливоста и состојба на коловозите.

Забелешка.- Време на реакција е времето помеѓу првичниот повик за тревога и времето на реакција на првото пристигнато возило, кое е во позиција да обезбеди пена со брзина од најмалку 50% од брзината на исфрлање утврдена во табела 6-2.

6.1.10 **Препорака.** - На хелидром поставен на некој објект противпожарно-спасувачкото обезбедување треба веднаш да биде достапно на или во близина на хелидромот додека хеликоптерите оперираат.